

NSZZ PRACOWNIKÓW

SCHRONISK DLA NIELETNICH I ZAKŁADÓW POPRAWCZYCH
Komisja Zakładowa w Zakładzie Poprawczym i Schronisku dla Nieletnich
47 – 400 Racibórz, ul. Adamczyka 14, e-mail: jcwanek3@gmail.com

Racibórz, dnia 24 czerwca 2019 r.

Podstawa prawna pisma:

1. Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej.
2. Statut NSZZ Pracowników Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych.

Szanowny Pan
Minister Edukacji Narodowej
Dariusz Piontkowski

Szanowny Panie Ministrze!

Problem, z którym zwracamy się do Pana, dotyczy stosowania równości względem prawa wszystkich obywateli, a nie tylko wybranych grup zawodowych, co zapewnia Artykuł 32 Konstytucji:

1. *Wszyscy są wobec prawa równi. Wszyscy mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.*
2. *Nikt nie może być dyskryminowany w życiu politycznym, społecznym lub gospodarczym z jakiejkolwiek przyczyny.*

Sprawa dotyczy wieku emerytalnego pracowników pedagogicznych placówek resocjalizacyjnych i wszystkich tych, których obejmował Art. 88 Karty Nauczyciela w zakresie pracy w tzw. „warunkach trudnych, uciążliwych”.

Problem, o którym piszemy, dotyczy w skrócie „starej treści” paragrafu 88 Karty Nauczyciela. Okres pracy obejmował wtedy (w dużym skrócie i uproszczeniu) 25 lat pracy zawodowej ogółem, w tym 20 lat pracy w „wykonywania pracy w szczególnym charakterze”, do

których została zaliczona praca z dziećmi i młodzieżą w zakładach poprawczych, schroniskach dla nieletnich, a następnie także w młodzieżowych ośrodkach wychowawczych i szkołach specjalnych. Należy dodać, że w szczególności pracownicy pedagogiczni placówek resocjalizacyjnych, w uznaniu trudów pracy, wiele lat temu zostali zaliczeni do służb mundurowych, co korespondowało ze statusem służby nie tylko mundurowej w zakładach karnych. Ta uznaniowa pozycja zawodowa też została nam zabrana.

Pracownicy pedagogiczni, którzy zatrudnili się w wymienionych placówkach przed nowelizacją rzeczonyj ustawy emerytalnej mieli gwarancję, że po przepracowaniu określonego czasu na warunkach wskazanych powyżej uzyskają pełne prawa emerytalne. W dużym skrócie był to „okres 25 lat”. Tymczasem zmiana prawa emerytalnego sprawiła, że ta gwarancja została zabrana w ramach ogólnych przepisów.

Przez odebranie nam tych gwarancji ówczesny rząd złamał zasadę „*niedziałania prawa wstecz*”, przez co została podważona zasada zaufania obywatela do państwa i *nastąpiła utrata tych praw emerytalnych, które decydowały o podjęciu przez nas tej trudnej i wyczerpującej psychicznie pracy.*

W naszym odczuciu propozycja Pana Jarosława Kaczyńskiego Prezesa Prawa i Sprawiedliwości wychodzi naprzeciw naszym oczekiwaniom i jest reakcją na niesprawiedliwość społeczną. Mamy na myśli przywrócenie możliwości odejścia na emeryturę pracownikom, którzy podjęli pracę pedagogiczną na tzw. starych zasadach KN. Jest to tym bardziej ważne, że w obecnej sytuacji wielu nauczycielom grozi zwolnienie z pracy wskutek redukcji godzin lekcyjnych w wygaszanych gimnazjach. Artefaktem jest twierdzenie, że lukę tę wypełni powołanie klasy ósmej w szkole podstawowej. Niskie stany wychowanków notuje się w placówkach resocjalizacyjnych, co jest powodem nacisków Ministerstwa Sprawiedliwości na dyrektorów w celu zmniejszenia zatrudnienia. W środowisku placówek resocjalizacyjnych – według naszego rozeznania – otwarcie możliwości odejścia na emeryturę może spowodować do „zera” konieczność rozwiązywania umów o pracę ze względu na liczbę osób uprawnionych do emerytury wg „starych zasad”. W tym zakresie nasze obawy dotyczą tylko tego, czy pracownicy otrzymają pełne emerytury. Uważamy, że to rozwiązanie jest bardzo dobre ze względu nie tylko na redukcję wielorakiej krzywdy społecznej, lecz też na odbiór społeczny cechujący się pełną akceptacją. Na zakończenie tego wątku należy dodać, że naszym oczekiwaniem jest to, aby norma zaproponowana przez Pana Prezesa była na stałe wdrożona do polskiego prawa emerytalnego.

Bardzo ważnym faktem jest to, że „nowe” normy wieku emerytalnego i związanej z nim wysługi lat nie dotyczą służb mundurowych, w tym Służby Więziennej: dotyczą wyłącznie pracowników zatrudnionych po wejściu w życie tychże nowelizacji (tzw. *nowoprzyjętych*).

Nasza praca jest porównywalna, a w zasadzie znacznie trudniejsza, niż wychowawców w zakładach karnych, bo tam wychowawca pracuje jednocześnie tylko z jednym skazanym, często w obecności strażnika. Sporadycznie pracuje z grupą skazanych (np. wykłady, szkolenia, praktyki religijne). Tymczasem w placówkach resocjalizacyjnych dla nieletnich i MOW pracownik pedagogiczny pracuje zawsze z grupą wychowawczą lub zespołem klasowym bez obecności strażnika, co jest znacznie większym obciążeniem psychicznym. Podobieństwo w pracy zawodowej dotyczy w dużym stopniu wieku wychowanków i skazanych, ich dysfunkcji psychicznych, stopnia demoralizacji i niedostosowania społecznego oraz popełnionych przestępstw. Pracownicy placówek resocjalizacyjnych dla nieletnich i wychowawczych przebywają przez cały czas pracy w bezpośredniej bliskości wychowanków bez stałej obecności służby ochrony, podczas gdy wychowawcy w zakładach karnych tego obciążenie nie mają i dysponują stałą obecnością strażników.

Będąc pracownikami pedagogicznymi podlegamy Karcie Nauczyciela, lecz nie w każdym obszarze, dlatego (mimo znacznie większych obciążeń psychicznych) nie mamy tak dużej liczby „wolnych dni”, które są przynależne pracownikom pedagogicznym w szkolnictwie otwartym. Dlatego, co jest drugim postulatem, w ramach rekompensaty proponujemy przynajmniej doliczenie do puli urlopowej dni wolnych od pracy (świętecznych), które dla danego pracownika wypadają w jego dni nominalnie wolne od pracy, jak to jest w pozostałych działach gospodarki. Stan ten powoduje, że wymiar przysługującego nam obecnie urlopu nie wystarcza na regenerację psychiczną.

Z naszego związkowego rozeznania wynika, że zwiększona liczba dni tzw. *zwolnień lekarskich* pracowników pedagogicznych placówek resocjalizacyjnych (w ostatnich latach także od psychiatrii) w porównaniu z pracownikami pedagogicznymi szkolnictwa otwartego jest spowodowana zmęczeniem psychicznym i wynikającymi stąd dolegliwościami psychosomatycznymi. Daje się bez trudu zauważyć, że zjawisko to narasta gwałtownie wraz z wiekiem pracowników. Problem ten zaburza rytmiczność pracy dydaktycznej, resocjalizacyjnej i wychowawczej, co przyczynia się do obniżenia efektywności pracy i generuje dodatkowe koszty dla pracodawcy. Stąd nasz wniosek o rozpatrzenie sugestii, aby wymiar urlopu zwiększał się wraz ze stażem pracy na podstawie dotychczasowego wymiaru. Usankcjonowane jest to powyższym spostrzeżeniem dotyczącym zmęczenia i zachorowalności pracowników.

Szanowny Panie Ministrze.

Należy zauważyć, że okres pracy uprawniający do wcześniejszej i pełnej emerytury został ustanowiony na podstawie opinii (ekspertyzy lub oceny) autorytetów w tej dziedzinie, wśród których byli Czesław Czapów, Maria Grzegorzewska, Stanisław Jedlewski, Otton Lip-

kowski. Dokument ten na pewno znajduje się w archiwum Ministerstwa Sprawiedliwości, warto byłoby go odszukać. Zawarte w nim argumenty wymagają oczywiście aktualizacji, lecz jesteśmy przekonani, że znajdą one uznanie także współcześnie. W naszej ocenie normy pracy, o których piszemy, powinny być przywrócone, jako logicznie wynikające z praktyki pracy placówek resocjalizacyjnych, przywołanej ekspertyzy i wzmożonej możliwości schorzeń psychosomatycznych pracowników pedagogicznych. Pragniemy dodać, że z długoletniej obserwacji wynika, że nasze życie trwa krócej niż pracujących w szkolnictwie otwartym, co w naszym odczuciu jest najpoważniejszym argumentem przywrócenia „starego” prawa emerytalnego, ważniejszym od argumentów płacowych.

Jeszcze jeden argument, niezwykle istotny!

Często z ust wysokich rangą funkcjonariuszy Ministerstwa Sprawiedliwości i MEN pada słowo „efektywność”, „ekonomia wychowania, resocjalizacji”, „skuteczność wychowawcza”. Ten problem ma wielorakie podłoże. Skupiając się na młodzieży zdemoralizowanej i niedostosowanej społecznie dobrze zauważyć, że „czuje ona respekt” przed pracownikiem w miarę młodym, sprawnym fizycznie i doświadczonym. Z naszej długoletniej obserwacji wynika, że kulminacja spełniania tego kryterium lokuje się w pracownikach będących w wieku między około 40 i 50 lat. Są wystarczająco doświadczeni i sprawni fizycznie. Pracownicy starsi, mimo wiedzy i doświadczenia, są w większości traktowani raczej pobłażliwie przez wychowanków, dla których liczy się przewaga fizyczna i sprawność, jako jeden z decydujących elementów w codziennym funkcjonowaniu.

W opinii związkowców i nie tylko w ich opinii, „dopracowanie” w placówce resocjalizacyjnej lub wychowawczej do wieku 65 lat jest teoretycznie możliwe, lecz w latach tuż przed emeryturą, naszpikowane zwolnieniami lekarskimi i zupełnie nieefektywne w zakresie „efektywności” resocjalizacyjnej i wychowawczej. Bywa, że znacznie większy wpływ na dyscyplinę młodzieży ma mądry, młody, silny, sprawny fizycznie strażnik niż np. pedagog z trzydziestoletnim stażem, co dla kadry pedagogicznej jest zupełnie zrozumiałe i akceptowalne.

NSZZ Pracowników
Schronisk dla Nieletnich i Zakładów Poprawczych
KOMISJA ZAKŁADOWA
Zakład Poprawczy i Schronisko dla Nieletnich
47-400 Racibórz, ul. Adamczyka 14
NIP 639-17-60-579

PRZEWODNICZĄCY KOMISJI ZAKŁADOWEJ
NSZZ Pracowników
Schronisk dla Nieletnich
i Zakładów Poprawczych
mgr Jan Cwanek

Z wyrazami szacunku:
Przewodniczący Komisji Zakładowej
Członek Zarządu Głównego

mgr Jan Cwanek

Jan Cwanek
jcwanek3@gmail.com